

“La fragancia de Cristo se desprende de los “frutos del Espíritu”, que son «amor, alegría, paz, magnanimidad, benignidad, bondad, fidelidad, mansedumbre, dominio de sí» (Gal 5,22). ¡Qué maravilloso es encontrar a una persona que tenga estas virtudes!”
(Papa Francisco)

evangelio cotidiano

PALABRAS VITALES

Muchos de nosotros guardamos en nuestra intimidad una serie de palabras que ejercen una influencia enorme en nuestra vida, perteneciendo a nuestras convicciones más profundas y a nuestra manera peculiar de enfocar la existencia.

Aun sabiendo que muchas de nuestras vivencias no se pueden transferir, os ofrezco solo tres de las mías, con el fin de que descubráis las vuestras... esas palabras esenciales que sostienen vuestra estructura personal. Palabras que, desde dentro, os transmiten esperanza, novedad, entusiasmo, ilusión, ánimo, reflexión... que os señalan caminos, que os invitan a pensar, que os liberan, que os dinamizan por dentro...

En primer lugar, constato en mí algo muy aleccionador. Lo señala la carta a los Romanos: *“Todo lo que ha sido escrito en el pasado, ha sido escrito para nuestra instrucción, a fin de que por la constancia y el consuelo que dan las Escrituras, mantengamos la esperanza”*. Así es: la Palabra de Dios como fuente de mi mayor consuelo, la que, pese a todas mis debilidades, me configura, alienta, empuja y renueva; la que me habita por dentro, la que

Toni Barber

me sostiene, la que viene continuamente a mi memoria y me invita al discernimiento y a optar en consecuencia, a tomar postura ante lo que ocurre a mi alrededor; la que marca mi trato con los demás, la que me exhorta y la que me denuncia; la que me alimenta, la que sostiene mi fe, la que pone nombre a la alabanza, a la petición o a la acción de gracias que dentro de mí se gestan...

También un poema que me dedicó un admirador de cuando éramos jóvenes: *Jo soc sang, jo soc foc, jo soc fum...* Con el correr del tiempo he reinterpretado su sentido: soy sangre porque siento pasión por Dios, pasión por la plenitud, pasión por la vida, pasión por las personas. Soy o quiero ser fuego porque quiero mantener la llama, tener ardor nuevo y renovado por anunciar el Evangelio y soy también humo porque en mí, en todos nosotros, está la debilidad y las múltiples frustraciones.

Y como final unos famosos versos de Machado que invitan a abrir las puertas a la esperanza, a no decaer, a no desanimarnos ante las dificultades...

*“Al olmo viejo, hendido por el rayo
y en su mitad podrido,
con las lluvias de abril y el sol de mayo,
algunas hojas verdes le han salido”*
(...)
*“Mi corazón espera
también, hacia la luz y hacia la vida,
otro milagro de la primavera.”*

**María Victoria Aymerich,
hermana de la Consolación**

pensaments

GANAR UNA GUERRA

Te enfrentas a un reto. Escribir. Sabiendo que usted, si ha llegado hasta aquí, lee algo que –espero- pueda ayudarle. Te asusta esa responsabilidad inmerecida. Usted, sí, usted, esa persona que agarra el “Full” que ahora agita para abanicarse y está agobiada y puede que a punto de perder la fe...

A usted, sí, que teme salir de la parroquia, a usted, sí, que espera la llamada de un hijo que no llega, a usted, sí, que debería pedir perdón, a usted, sí, que necesita ser perdonado. A usted, sí, que no tiene el valor suficiente para pulsar un telefonillo... A usted que cree que la guerra se ha perdido porque ha naufragado en demasiadas batallas. A usted que teme la soledad que anida en su casa. A usted... ¡Mire un crucifijo! Todo lo que usted pueda

padecer lo sufrió Él. Y nada de lo suyo le es ajeno...

Las batallas se pierden. ¿La guerra? ¡No salga de su parroquia igual a como entró! Salga mejor. Y dé un impensable abrazo... Y pulse el telefonillo de su hijo...

Basta, en vencida batalla, y para ganar la contienda, con, en el último momento, decirle a Cristo algo tan sencillo como “te amo”.

Y le pido excusas a usted, lector, por lo que, a lo mejor, en esos seis comentarios veraniegos, no supe decirle. Nunca fue desamor... Simplemente impericia... La guerra se gana, antitéticamente, cuando la última palabra, el último sentimiento de una vida se dedica a Dios...

Juan Luis Hernández Gomila

Diumenge XXII de Durant l'Any

Lectura del llibre del Deuteronomi

4, 1-2. 6-8

Moisés digué al poble: "Ara, Israel, escolta els decrets i les prescripcions que avui vos enseny, i compliu-los. Així viureu, entrareu al país que el Senyor, el Déu dels vostres pares, vos dona, i en prendreu possessió. No afegiu res als manaments que jo us don ni en lleveu res. compliu els manaments del Senyor, el vostre Déu, que us don avui. Guardau-los i posau-los en pràctica. Si ho feis així, tots els pobles vos tindran per gent de seny i molt intel·ligent: quan sentiran dir que heu rebut tots aquests decrets, diran: "Aquest poble és una nació de seny i molt intel·ligent." I realment, ¿quina és la nació que tenguí els seus déus tan a prop, com el Senyor, el nostre Déu, és a prop de nosaltres sempre que l'invocam? I, ¿quina és la nació, per gran que sigui, que tenguí uns decrets i unes prescripcions tan justes com aquesta Llei que jo us he donat avui?"

Salm responsorial 14

R: Senyor, ¿qui podrà estar a ca vostra?

Lectura de la carta de sant Jaume

1, 17-18. 21b-22. 27

Lectura de l'evangeli segons sant Marc

7, 1-8. 14-15. 21-23

En aquell temps els fariseus i alguns mestres de la Llei que venien de Jerusalem, es reuniren entorn de Jesús i se'n temeren que alguns dels seus deixebles menjaven amb les mans impures, és a dir, sense haver fet la cerimònia de rentar-se-les. Heu de sebre que els fariseus, en general tots els jueus, seguint la tradició que ha rebut dels ancians, no mengen mai sense haver-se rentat les mans ritualment i quan tornen del mercat no mengen, sense haver-se banyat; i observen per tradició moltes pràctiques semblants, com és fer passar per l'aigua, copes i gerros i olles. Els fariseus, doncs, i els mestres de la Llei demanaren a Jesús: "¿Per què els vostres deixebles no segueixen la tradició dels ancians i mengen amb les mans impures?" Jesús els respongué: "Isaïes tenia raó quan va profetitzar de vosaltres, hipòcrites, tal com diu l'Escriptura: Aquest poble m'honora amb els llavis, però el seu cor es manté enfora de mi. El culte que em dona és en va, les doctrines que ensenyen són preceptes humans." Vosaltres abandonau els manaments de Déu per mantenir les tradicions dels homes." Després cridà la gent i els deia: "Escoltau-me tots i enteneu bé això que us dic: Res d'allò que entra dins l'home des de fora el pot contaminar; només allò que surt de l'home el pot contaminar, perquè de dins l'home, és a dir, del seu cor, en surten els pensaments dolents que el porten a cometre fornicacions, robatoris, assassinats, adulteris, estafes, maldats enganys, indecències, enveges, insults, arrogància beneitura: tot això dolent surt de dins i és allò que contamina l'home".

Lectura del libro del Deuteronomio

4, 1-2. 6-8

Salmo responsorial 14

R: Señor, ¿quién puede hospedarse en tu tienda?

Lectura de la carta del apóstol

Santiago 1, 16b-18. 21b-22.27

Mis queridos hermanos: Todo buen regalo y todo don perfecto viene de arriba, procede del Padre de las luces, en el cual no hay ni alteración ni sombra de mutación. Por propia iniciativa nos engendró con la palabra de la verdad, para que seamos como una primicia de sus criaturas. Aceptad con docilidad esa palabra, que ha sido injertada en vosotros y es capaz de salvar vuestras vidas. Poned en práctica la palabra y no os contentéis con oírla, engañándoos a vosotros mismos. La religiosidad auténtica e intachable a los ojos de Dios Padre es esta: atender a huérfanos y viudas en su aflicción y mantenerse incontaminado del mundo.

Lectura del santo Evangelio según

san Marcos 7, 1-8. 14-15. 21-23

En aquel tiempo, se reunieron junto a Jesús los fariseos y algunos escribas venidos de Jerusalén; y vieron que algunos discípulos comían con manos impuras, es decir, sin lavarse las manos. (Pues los fariseos, como los demás judíos, no comen sin lavarse antes las manos, restregando bien, aferrándose a la tradición de sus mayores, y al volver de la plaza, no comen sin lavarse antes, y se aferran a otras muchas tradiciones, de lavar vasos, jarras y ollas). Y los fariseos y los escribas le preguntaron: «¿Por qué no caminan tus discípulos según las tradiciones de los mayores y comen el pan con las manos impuras?». Él les contestó: «Bien profetizó Isaías de vosotros, hipócritas, como está escrito: "Este pueblo me honra con los labios, pero su corazón está lejos de mí. El culto que me dan está vacío, porque la doctrina que enseñan son preceptos humanos." Dejáis a un lado el mandamiento de Dios para aferraros a la tradición de los hombres». Llamó Jesús de nuevo a la gente y les dijo: «Escuchad y entended todos: nada que entre de fuera puede hacer al hombre impuro; lo que sale de dentro es lo que hace impuro al hombre. Porque de dentro, del corazón del hombre, salen los pensamientos perversos, las fornicaciones, robos, homicidios, adulterios, codicias, malicias, fraudes, desenfreno, envidia, difamación, orgullo, frivolidad. Todas esas maldades salen de dentro y hacen al hombre impuro».

Discernir

Avui, la Paraula del Senyor ens ajuda a discernir que per damunt dels costums humans estan els Manaments de Déu. De fet, amb el pas del temps, és fàcil que distorsionem els consells evangèlics i, adonant-nos-en o no, substituïm els Manaments o bé els ofeguem amb una exagerada meticulositat: «Quan tornen de la plaça no mengen si no es purifiquen, i hi ha moltes altres coses semblants que han rebut per a observar-les: purificació de copes i gerres i vaixela d'aram, i dels llits [on reclinar-se per menjar]...» (Mc 7,4).

És per això que la gent senzilla, amb seny popular, no van fer cas als doctors de la Llei i als fariseus, que sobreposaven especulacions humanes a la Paraula de Déu. Jesús aplica la denuncia profètica d'Isaïes contra els religiosaments hipòcrites («Isaïes va profetitzar de vosaltres, hipòcrites, quan va escriure: 'Aquest poble m'honora amb els llavis, però el seu cor és lluny de mi'»: Mc 7,6).

Joan Pau II, en demanar perdó en nom de l'Església per tot allò negatiu que els seus fills havien fet al llarg de la història, ho manifestà en el sentit que «ens havíem separat de l'Evangelí».

«No hi ha res fora de l'home que entri en ell, que pugui contaminar-lo; sinó que les coses que surten de l'home, aquestes són les que contaminen l'home!» (Mc 7,15), ens diu Jesús. Només el que surt del cor de l'home, des de la interioritat conscient de la persona humana, ens pot fer dolents. Aquesta malícia és la que fa mal a tota la Humanitat i a un mateix. La religiositat no consisteix precisament a rentar-se les mans (recordem Pilat que lliura Jesucrist a la mort!), sinó mantenir pur el cor.

Dit d'una manera positiva, és el que santa Teresa de l'Infant Jesús ens diu en els seus Manuscrits autobiogràfics: «Quan contemplava el cos místic de Crist (...) vaig comprendre que l'Església té un cor (...) encès d'amor». D'un cor que estima sorgeixen les obres ben fetes que ajuden en concret a qui ho necessita («Perquè vaig tenir fam i em donàreu de menjar...»: Mt 25,35).

Mn. Josep Lluís Socías i Bruguera
a "Evangelí.net"

Familia Sagrada

La escena representada en esta idealizada pintura nos ofrece el encuentro entre dos pequeños y encantadores niños amablemente contemplados por dos mujeres y un varón. A todo que esté familiarizado con la lectura de los evangelios y con la tradicional iconografía piadosa le resultará fácil identificar el contenido de la pintura reproducida en esta cuadro, que proviene de la antigua familia de la finca de Torret de Dalt en el término de Sant Lluís.

Esta pintura representa a la familia formada por Jesús, María y José muy unida y vinculada con la del sacerdote Zacarías con su esposa Isabel y su hijo Juan que será el Precursor de Jesús cuando éste vaya a iniciar su misión de proclamar el reino de Dios. Entre las palabras de Jesús transmitidas en el evangelio figura este insigne elogio: «En verdad os digo que entre los

nacidos de mujer no ha surgido uno mayor que Juan el Bautista» (Jn 11,11).

La piedad cristiana y la imaginación artística han gustado de representar estas escenas de familia referentes a la infancia de Jesús y de Juan que eran casi de la misma edad, siendo el nacimiento de Juan seis meses anterior a la de Jesús, el cual aquí está ya en

pie sostenido por las manos de María, mientras que Juan se acerca a Jesús caminando. En un segundo plano aparece la figura de san José, que se identifica por el instrumento de carpintería que sostiene en su mano. La mujer que hay hacia el fondo, debe ser santa Isabel, la madre de san Juan, aunque también cabe la interpretación de que pudiera tratarse de santa Ana, la madre de María.

Esta escena familiar aparece situada en un frondoso vergel que quizá pueda considerarse como una alusión al jardín del Edén donde el Génesis sitúa la presencia de Adán y Eva, don que perdieron por su caída en pecado. Esta pérdida es la que va a reparar con creces este niño nacido de María virgen que es el Salvador, del cual el poeta Leonardo de Argensola exclama: «Niño divino y humano / pues venís para volvernos / a la gracia que al principio / nos quitó el primer exceso».

Agenda

Concert solidari a favor de Mans Unides
Diumenge 1 de setembre, a les 20 h, a la parròquia de Santa Eulàlia, a Alaior, concert solidari a benefici de Mans Unides. Actuació a càrrec d'Eva Febrer, Josep Mascaró, Jaume Fabregat i Maria Cardona (quartet de corda), Gibet Pons (clarinet) i Maria Camps (veu). Entrada gratuïta amb taquilla inversa.

Festival d'orgue a Ciutadella
Tots els concerts seran a les 20 h, a l'església del Socors.

-Dilluns 2 de setembre a càrrec de Heinrich Wimmer (orgue), Esther Pons (violí) i Andreu Cardona (viola).

-Dilluns 9 de setembre a càrrec d'Ulyana Popovych (orgue) i Joan Mesquida (clarinet).

Venda anticipada d'entrades al Museu Diocesà de dilluns a dissabte de les 10 a les 14.30 h, i a taquilla una hora abans del concert. En el proper Full Dominical informarem dels següents concerts.

Festes de la Mare de Déu de Gràcia

-Dissabte 7 de setembre: Primeres vespres en honor a la Mare de Déu de Gràcia, a les 19 h, a l'ermita-santuari de Gràcia, amb assistència de la qualcada.

-Divendres 8 de setembre: Rosari i celebració de l'Eucaristia, a les 8.15 h, a l'ermita-santuari de Gràcia. Després, a les 11 h, a l'església de Santa Maria, Missa de Caixers presidida pel bisbe Gerard.

*Del dilluns dia 9 al diumenge dia 15 de setembre es celebrarà l'Octavari de la Mare de Déu de Gràcia, amb el res del rosari i missa a les 19 h. Hi participarà diàriament una parròquia diferent de Maó.

Brins de Salms

Els dies 18 i 31 de juliol na Gadi Bosch Pons va presentar a l'església de Santa Maria, a Ferreries, i al monestir de Santa Clara, a Ciutadella respectivament el seu nou llibre "Brins de salms", editat per l'editorial Claret de Barcelona.

Na Gadi, membre de la comunitat del monestir de Sta. Clara (Ciutadella) des de 1980, actualment resideix a Ferreries en una etapa temporal de discerniment. Va iniciar la presentació del seu llibre amb un moment de silenci orant, com la millor disposició per escoltar la invitació a la pregària dels salms que és aquesta publicació. "Brins de salms", conté un breu i sucós comentari a cada un dels 150 salms del salteri bíblic de l'Antic Testament (o Bíblia hebrea); alguns d'aquests comentaris ja han sortit publicats al Full Dominical. El títol i foto de la portada suggereixen el

contingut d'aquesta obra: *brins*, perquè cada pàgina comença amb una frase escollida de cada salm que n'actualitza el sentit; la foto mostra una terra fosca d'on neix una planta degotant banyadura com a imatge de la nostra situació d'on pot brotar i créixer, regada per la rosada de l'Esperit, la planta de la fe.

Els salms són un tresor d'espiritualitat i, alhora, un mirall on ens hi podem veure reflectits en els moments de goig i de tristor, d'exultació i d'angoixa, de trobada i de recerca. Tenen el valor d'humanitzar la nostra existència en la presència acompanyant de Déu. Al final na Gadi va llegir un florilegi de frases escollides dels salms que podem memoritzar i ens poden servir com a pregàries en qualsevol moment del dia.

Ciutadella - Bisbat de Menorca

Ferreries - Bisbat de Menorca

Efemèrides de la història del Santuari de la Mare de Déu del Toro

► També aquell **12 d'octubre de 1944**, s'hi entronitza sobre el vèrtex de la façana principal del santuari l'estàtua de l'Immaculat Cor de Maria. Ara, però, la trobam resituada damunt el basament del monument als soldats d'Àfrica, a la cara anterior.

Dalt: Obres de restauració.
Dreta: Un moment de la consagració del temple el 12 de setembre de 1946.

► **12 de setembre de 1946**, també el bisbe Pasqual presideix les solemnes cerimònies litúrgiques de consagració del temple, després d'unes importants obres de restauració i ampliació. Va ser aleshores que es féu el creuer i la cúpula actuals. També llavors es va instal·lar l'actual retaule, que vingué de Mallorca. Serà en aquestes solemnitats que el bisbe digué que el Toro era la «catedral pagesa de Menorca».

► **24 d'abril de 1948**. Bartomeu Pasqual Marroig, bisbe de Menorca, presidí la cerimònia de benedicció de la imatge pelegrina de la Mare de Déu del Toro que havia d'acompanyar uns pelegrins de Menorca en la seva vista a Santiago. Abans de marxar a la península, la venerada imatge féu aquest recorregut per l'illa: fins al 2 de maig a Ciutadella; del 2 al 6 de maig, Ferreries; del 6 al 9, es Mercadal; del 9 al 12, Fornells; el 12 al 15, Alaior; el 16 al 19, Sant Climent; del 19 al 23, Sant Lluís; del 23 al 26, es Cas-

tell; del 26 al 30, Maó; el 30 de juny, dalt del Toro; del 30 de juny al 6 de maig, es Migjorn; del 6 de juny al 24 d'agost, Ciutadella; i el 24, retorn a Maó per tal de sortir embarcada, amb el joves d'Acció Catòlica per tal de prendre'n part a la peregrinació mundial a Santiago de Compostel·la.

► **Juny de 1949**. En el santuari de Sant Salvador de Felanitx fa el traspàs a la vida del Pare l'ermità Mauro, que havia ocupat el càrrec de superior general de la seva congregació quan aquesta comunitat, a instàncies, del bisbe Pasqual, acceptaren de fer una fundació al Toro de Menorca.

► **12 de juliol de 1951**. El bisbe Pasqual hi fa la benedicció de les obres del nou edifici del Seminari d'Estiu, que hi su-

posà, a més, la dotació d'una moderna instal·lació elèctrica general, així com la d'un aljub d'aigua potable amb capacitat per a 400.000 litres. Les obres havien començat el 1948, aprofitant una àrea de 300 metres quadrats del que havia estat ala nord del convent d'agustins. Hi hagué un ajut de 200.000 pessetes de l'Estat, sota la direcció de l'arquitecte Roca i l'aparellador Bartomeu Hernández Sanz. Els treballs comptaren amb l'ajuda constant del vicari general Mateu Bosch Caldentey i l'ermità Pau, resident de la comunitat que hi era destinat amb altres germans de l'orde.

Miquel Àngel Limón Pons

Nau del temple - col·lecció A. Camps Fullana

